

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ORDIN

privind aprobarea certificării Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale

Având în vedere prevederile:

— Avizului Comisiei Europene C (2013) 8485 final din 25 noiembrie 2013 referitor la certificarea Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș;
— art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.775/2005;
— art. 126 alin. (1) și (5) și art. 128 din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012;
— Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012;
— Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2013 pentru desemnarea entității publice care exercită, în numele statului, calitatea de acționar la Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A. și la Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș, luând în considerare:
— Cererea nr. 11.652/DG din 13 aprilie 2013, înregistrată la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei sub nr. 19.212 din 15 aprilie 2013, depusă de către Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș, cu sediul social în Mediaș, Piața C.I. Motaș nr. 1, județul Sibiu, înregistrată la oficiul registrului comerțului cu numărul de ordine J32/301/2000, pentru certificarea ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale, în sensul prevederilor art. 9 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE,

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă certificarea Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale, care este organizată și funcționează după modelul „operator de sistem independent”, în condițiile prezentului ordin.

Art. 2. — În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin, Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș este obligată să facă dovada adoptării următoarelor măsuri:

a) modifică actele constitutive ale societății în sensul introducerii obligativității îndeplinirii de către acționarii societății, precum și de către persoanele care fac parte din organele de conducere ale acesteia a cerințelor prevăzute la art. 128 alin. (1) lit. a), b), c) și alin. (2) și (3) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, denumită în continuare Lege;

b) modifică actele constitutive ale societății în sensul introducerii interdicției, pentru acționarii care dețin mai mult de 5% din acțiuni, de a exercita drepturile ce decurg din calitatea de acționar prevăzute la art. 128 alin. (2) lit. (i) și (ii) din Lege, dacă aceștia exercită vreun drept sau controlul asupra unei societăți cu activitate de producere ori de furnizare de energie electrică și/sau gaze naturale. Această interdicție se aplică acționarului până la încetarea stării de incompatibilitate ce rezultă din neîndeplinirea cerințelor prevăzute la art. 128 alin. (1) lit. a), b) și c) din Lege, care este constatată de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei;

c) modifică actele constitutive ale societății în sensul interzicerii intervenției oricărei persoane sau entități publice ori private, care nu face parte din structura de conducere, în luarea deciziilor referitoare la activitatea și funcționarea curentă a societății;

d) elimină orice situație de incompatibilitate cu privire la oricare dintre membrii actuali ai structurii de conducere, dintre

cele enunțate la cap. III pct. 4 din Avizul Comisiei Europene C (2013) 8485 final din 25 noiembrie 2013.

Art. 3. — (1) Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș este obligată să depună la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei documente pertinente, temeinice și elocvente care să certifice îndeplinirea măsurilor prevăzute la art. 2, până la cel târziu la îndeplinirea termenului de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin.

(2) Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei poate solicita în orice moment completări și clarificări cu privire la documentele primite în condițiile alin. (1).

Art. 4. — Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș are obligația să întocmească și să transmită Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei un raport lunar privind stadiul îndeplinirii măsurilor prevăzute la art. 2 și 5, până la sfârșitul fiecărei luni calendaristice.

Art. 5. — Pentru a respecta cerințele de certificare prevăzute în Avizul Comisiei Europene C (2013) 8485 final din 25 noiembrie 2013, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului ordin, este necesară adoptarea următoarelor măsuri:

1. Dispozițiile legale privind coordonarea metodologică și operațională a Dispeceratului Național de Gaze Naturale de către Departamentul pentru Energie trebuie eliminate prin adoptarea următoarelor măsuri legislative:

a) abrogarea art. 5 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013 pentru desemnarea entității publice care exercită, în numele statului, calitatea de acționar la Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A. și la Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș;

b) abrogarea art. 3 alin. (1) pct. 4 și 31 din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013 privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru Energie, cu modificările ulterioare.

2. Cadrul legislativ în vigoare, respectiv Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013, trebuie completat cu o dispoziție care să interzică orice intervenție a oricărei persoane sau entități publice ori private, care nu face parte din structura de conducere a Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș, în luarea deciziilor referitoare la activitatea și funcționarea curentă a societății. Această interdicție se referă inclusiv la punerea în aplicare, de către societate, a măsurilor adoptate în cadrul politicilor și strategiei în domeniul energiei electrice și al gazelor naturale.

3. Cadrul legislativ în vigoare, respectiv Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013, ar trebui completat cu o dispoziție care să confere Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei competența de a verifica îndeplinirea cerințelor prevăzute la art. 128 din Lege de către acționarii Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș care dețin mai mult de 5% din acțiuni, precum și de către candidații propuși de consiliul de supraveghere, consiliul de administrație, în directoratul societății, precum și în alte organisme care reprezintă compania din punct de vedere juridic, înainte de numirea respectivilor candidați.

Art. 6. — Recomandăm ca Ministerul Finanțelor Publice să devină autoritatea contractantă a acordului de concesiune a Sistemului național de transport al gazelor naturale, sens în care este necesară modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2013, iar, în calitate de reprezentant al proprietarului rețelei de transport, această autoritate ar trebui să preia de la Agenția Națională pentru Resurse Minerale calitatea de

concedent al sistemului prin încheierea unui act adițional semnat de toate părțile implicate.

Art. 7. — Neîndeplinirea sau îndeplinirea parțială a măsurilor prevăzute la art. 2 și 5 conduce la nulitatea deplin drept a ordinului, cu consecința că prezentul ordin își încetează efectele atât pentru trecut, cât și pentru viitor.

Art. 8. — Prezentul ordin nu constituie un impediment pentru nicio entitate publică din România în vederea adoptării măsurilor necesare implementării modelului de separare a proprietății asupra rețelei electrice de transport, prevăzut la art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE.

Art. 9. — Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin, conform atribuțiilor stabilite prin lege, iar direcțiile și serviciile de specialitate din cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei urmăresc respectarea prevederilor prezentului ordin.

Art. 10. — (1) Prezentul ordin, împreună cu referatul de aprobare aferent acestuia, se comunică Comisiei Europene de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei.

(2) Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, împreună cu Avizul Comisiei Europene C (2013) 8485 final din 25.11.2013 prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin, conform prevederilor art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.775/2005.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,
Niculae Havrileț

București, 22 ianuarie 2014.
Nr. 3.

ANEXĂ

AVIZ AL COMISIEI din 25.11.2013

în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 5/2009 al articolului 10 din Directiva 2009/73/CE —
România — Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. (Transgaz)

I. Procedura

La data de 25 septembrie 2013, Comisia a primit o notificare din partea autorității naționale de reglementare din România, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (denumită în continuare ANRE), în conformitate cu articolul 10 alineatul (6) din Directiva 2009/73/CE (denumită în continuare *directiva privind gazele naturale*), referitoare la un proiect de decizie de certificare a Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. (denumită în continuare *Transgaz*) ca operator independent de sistem pentru sistemul de transport de gaze naturale al României.

În temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 (denumit în continuare *regulamentul privind gazele naturale*), Comisiei îi revine sarcina de a examina proiectul de decizie notificat și de a emite un aviz, adresat autorității naționale de reglementare relevante, cu privire la compatibilitatea lui cu articolul 10 alineatul (2) și cu articolul 9 din *directiva privind gazele naturale*.

II. Descrierea deciziei notificate

Transgaz operează sistemul de transport de gaze naturale din România. Transgaz este deținută în prezent de statul român (58,509%), de S.C. Fondul Proprietatea — S.A. (14,987%) și de alți acționari (26,502%), niciunul dintre aceștia din urmă nedeținând, aparent, o cotă semnificativă de acțiuni la Transgaz.¹ Transgaz este listată la bursa din România. Activele de transport sunt deținute în mod direct de Transgaz în proporție de aproximativ 64%. Statul român deține aproximativ 34% din active.²

Transgaz urmărește să obțină certificarea prin intermediul aplicării modelului operatorului independent de sistem (denumit în continuare *modelul ISO*), astfel cum se prevede la articolul 9 alineatul (8) din *directiva privind gazele naturale*.

În proiectul de decizie, ANRE analizează dacă cerințele de certificare a Transgaz ca ISO sunt îndeplinite în conformitate cu dispozițiile din legislația românească de punere în aplicare a directivei privind gazele naturale. ANRE consideră că Transgaz poate fi certificată în mod preliminar ca operator de transport și

¹ Conform documentelor prezentate de către ANRE în notificarea transmisă de aceasta.

² O altă parte terță deține, de asemenea, 2% din rețeaua de transport de gaze naturale.

de sistem pentru rețeaua de transport cu condiția ca, în termen de 6 luni de la data deciziei finale, Transgaz:

„să îndeplinească în totalitate condițiile prevăzute [la] art. 128 alin. (1) lit. a), b), c) și e) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012³, inclusiv prin eliminarea posibilității de a se exercita asupra sa sau asupra activității sale sau asupra proprietarului sistemului de transport prin orice mijloace de coordonare, subordonare sau de alt fel, influențe decisive/determinante de către o persoană care exercită controlul sau vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică sau de gaze naturale”.⁴

III. Observații

Pe baza prezentei notificări, Comisia face următoarele observații cu privire la proiectul de decizie.

1. Posibilitatea aplicării modelului ISO

În conformitate cu articolul 9 alineatul (8) litera (a) din directiva privind gazele naturale, modelul ISO poate fi aplicat în cazul în care, la data de 3 septembrie 2009, sistemul de transport a aparținut unei societăți integrate vertical (denumită în continuare S/V).

Comisia înțelege că unicul acționar care deținea controlul asupra Transgaz la data de 3 septembrie 2009 era statul român. Drepturile de proprietate ale statului român au fost exercitate la momentul respectiv de către Ministerul Economiei și Comerțului, care, în prezent, este Ministerul Economiei. Acest minister deține, de asemenea, participări importante, inclusiv prin care deține controlul, într-un număr de societăți active în producerea, distribuția și furnizarea de gaze naturale, precum și de energie electrică, din România. La momentul respectiv, Ministerului Economiei și Comerțului i-a fost, de asemenea, atribuită competența de a gestiona proprietățile statului în domeniul furnizării, producerii și transportului de gaze naturale (și de energie electrică).

Prin urmare, se poate considera că, în 2009, Ministerul Economiei și Comerțului era o societate integrată vertical, din care Transgaz făcea parte, și, în consecință, alegerea modelului ISO este, în principiu, posibilă în cazul Transgaz. Cu toate acestea, pe baza unor observații privind natura structurală a punerii în aplicare a modelului ISO în cazul de față, Comisia recomandă cu fermitate ANRE ca, în cooperare cu organismele relevante ale statului român, să ia în considerare punerea în aplicare a modelului separării drepturilor de proprietate, pe baza unei separări a organismelor publice în cadrul statului.

2. Alegerea modelului ISO

Atât în cadrul modelului ISO, cât și a celui de separare a drepturilor de proprietate, separarea efectivă în cadrul statului trebuie să fie asigurată în cazurile în care separarea are loc între autorități publice. Articolul 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale oferă posibilitatea, în contextul modelului separării drepturilor de proprietate și pentru conformarea la cerințele articolului 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d), ca statul să controleze activitățile de transport, precum și cele de generare, producție și/sau furnizare. Cu toate acestea, activitățile respective se exercită de către entități publice separate. Această dispoziție se aplică și modelului ISO⁵, în acest context, două organisme publice separate ar trebui, prin urmare, să fie considerate drept două persoane distincte și ar

trebui să fie în măsură să controleze activități de producție și/sau de furnizare, pe de o parte, și activități de transport, pe de altă parte, cu condiția să se poată demonstra că ele nu se află sub influența comună a unei alte entități publice, încălcându-se astfel normele privind separarea drepturilor de proprietate.

Organismele publice în cauză trebuie să fie efectiv separate, în aceste cazuri, trebuie să se demonstreze că cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind gazele naturale sunt pe deplin respectate.

Proprietatea asupra sistemului

Transgaz utilizează partea din sistemul de transport pe care nu o deține în baza unui contract de concesiune pentru care, în numele statului român, autoritatea semnatară este Agenția Națională pentru Resurse Minerale. Aceasta este un organism public care este coordonat în mod nemijlocit de către prim-ministru. Din decizia preliminară a ANRE nu reiese în mod clar în ce măsură contractul de concesiune conferă competențe Agenției Naționale pentru Resurse Minerale asupra rețelei de transport. Comisia invită ANRE să clarifice, în decizia sa finală, drepturile pe care Agenția Națională pentru Resurse Minerale le are asupra Transgaz în baza contractului de concesiune.

Comisia reamintește faptul că, în baza normelor privind modelul ISO, dreptul de proprietate asupra sistemului de transport este, prin definiție, deținut de către o altă persoană decât ISO. Această persoană, proprietarul sistemului, este strict limitată în exercitarea drepturilor care îi revin în calitate de proprietar, în plus, face obiectul unor obligații specifice menite să permită ISO să își îndeplinească sarcinile de transport într-o manieră independentă în raport cu proprietarul sistemului.

Cu toate acestea, în cazul de față, astfel cum s-a explicat mai sus, sistemul de transport operat de Transgaz este parțial deținut chiar de către Transgaz și parțial de către statul român, într-adevăr, statul român deține aproximativ 34% din active, în timp ce Transgaz deține în mod direct o cotă de aproximativ 64%⁶. Cota de proprietate deținută de Transgaz va crește inevitabil, întrucât activele nou achiziționate pot reveni doar societății Transgaz.⁷ Prin urmare, ISO este în mare măsură aceeași persoană cu proprietarul sistemului. Comisia remarcă faptul că această situație nu reprezintă situația tipică pentru care modelul ISO a fost înființat, adică o situație în care o societate din domeniul energetic integrată vertical care a refuzat să își vândă activele de transport ar putea să își plaseze operațiunile în mâinile unui operator complet separat, împiedicând astfel orice conflicte de interese cu privire la operarea rețelilor. Această separare este absentă în cazul de față, dat fiind că Transgaz deține o proporție semnificativă și din ce în ce mai însemnată din activele de transport al gazelor naturale.

Separarea în cadrul statului

Comisia remarcă faptul că, după data de 3 septembrie 2009, gestionarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra Transgaz a fost transferată la Ministerul Finanțelor Publice, care, în prezent, exercită toate drepturile și își asumă toate obligațiile statului român în calitate de acționar la Transgaz, deținând majoritatea drepturilor de vot reprezentate. Ministerul își exercită aceste drepturi prin intermediul adunării generale a Transgaz, care, prin majoritate simplă, printre altele, numește și revocă membrii consiliului de supraveghere al Transgaz, îi stabilește bugetul și îi aprobă planul de management și strategia⁸.

³ Articolul 128 transpune în legislația română articolul 9 din directiva privind gazele naturale.

⁴ Articolul 2 din proiectul de decizie de certificare notificat.

⁵ A se vedea articolul 14 alineatul (2) litera (a) din directiva privind gazele naturale, prin care se solicită candidatului ISO să demonstreze că îndeplinește cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind gazele naturale.

⁶ O altă parte terță deține, de asemenea, 2% din rețeaua de transport.

⁷ Cu toate acestea, potrivit contractului de concesiune prin care activele deținute de statul român sunt autorizate a fi utilizate de Transgaz, toate activele Transgaz vor fi „returnate” statului român atunci când expiră acordul de concesiune.

⁸ Normele privind cvorumul necesar pentru reuniunile ordinare și extraordinare reconvoacate ale acționarilor după ce o primă reuniune nu a reușit să întrunească cvorumul necesar sunt de așa natură cât este posibil ca în aceste reuniuni reconvoacate să se ia decizii valabile fără ca statul român să fie prezent. (Prezența sa este necesară pentru ca în prima reuniune ordinară și extraordinară convocată să se ia decizii valabile). Având în vedere actuala cotă de acțiuni deținute de acționarii minoritari, niciunul dintre aceștia din urmă nu ar fi, totuși, în măsură să exercite controlul asupra Transgaz.

Drepturile de proprietate ale statului român în principalele societăți de producție, de furnizare și de distribuție de gaze naturale din România, precum și în principalele societăți de generare, de furnizare și de distribuție de energie electrică sunt exercitate de către Departamentul pentru Energie. Acesta este o entitate distinctă din punct de vedere juridic, dar este coordonată de către ministrul economiei.

Conform legislației românești, prim-ministrul conduce guvernul și coordonează activitățile membrilor săi, în conformitate cu îndatoririle lor legale⁹, îndatoririle legale ale ministerelor sunt diferite și sunt stabilite prin legi diferite, corespunzător domeniilor de activitate ale fiecăruia. Ministerele sunt entități juridice distincte, fără nicio subordonare între ele. În conformitate cu articolul 93 alineatul (19) din Legea nr. 123/2013, orice acțiune împotriva independenței OTS este considerată încălcare a legii.

Comisia ar putea fi de acord că Ministerul Finanțelor Publice, pe de o parte, și Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie, pe de altă parte, pot fi considerate organisme publice independente în sensul articolului 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale. Din aceleași motive poate fi acceptat faptul că Agenția Națională pentru Resurse Minerale este un organism public separat de Ministerul Economiei și de Departamentul pentru Energie, precum și de Ministerul Finanțelor Publice.

Cu toate acestea, astfel cum s-a explicat la punctul 5 din prezentul aviz, Departamentul pentru Energie are anumite competențe în ceea ce privește Transgaz, care sunt incompatibile cu regulile privind separarea referitoare la separarea organismelor publice.

Departamentului pentru Energie, care este subordonat ministrului economiei, îi revine responsabilitatea de a gestiona proprietatea statului român în domeniul transportului de gaze naturale, în plus, Departamentul pentru Energie este responsabil de coordonarea metodică și operațională a dispecerului național, o parte din Transgaz, și îi este atribuită responsabilitatea coordonării¹⁰ activităților sistemului național de transport de gaze naturale (precum și de energie electrică) (a se vedea, de asemenea, punctul 5 din prezentul capitol). Prin urmare, Departamentul pentru Energie își exercită influența asupra Transgaz într-un mod care nu este reconciliabil nici cu separarea în cadrul statului, nici cu rolul său de proprietar de sistem.

Comisia a remarcat, de asemenea, articolul 3 alineatul (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013¹¹ conform căruia, chiar și în condițiile în care Ministerul Finanțelor Publice va numi și va revoca membrii consiliului de administrație al Transgaz, aceștia trebuie să acționeze în conformitate cu politicile și cu strategia în domeniul energiei și al gazelor naturale, astfel cum au fost elaborate de ministerul relevant, adică de Departamentul pentru Energie, întrucât este normal ca membrii consiliului de administrație numiți de către statul român să îi se poată cere să acționeze în limitele politicilor și strategiilor generale stabilite de către statul român, inclusiv ale celor elaborate de către Departamentul pentru Energie. Comisia

consideră că astfel de cerințe ar trebui să excludă în mod explicit posibilitatea ca astfel de măsuri să interfereze cu independența și cu funcționarea curentă a Transgaz.

În plus, Comisia consideră că nu a fost dovedit în mod suficient faptul că prim-ministrul nu este în măsură să influențeze ministrul finanțelor publice și în special Agenția Națională pentru Resurse Minerale (care este coordonată de el), pe de o parte, și Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie, pe de altă parte. De exemplu, nu s-a demonstrat că prim-ministrul nu are puterea de a da instrucțiuni acestor organisme publice. De asemenea, nu s-a demonstrat în mod suficient că Agenția Națională pentru Resurse Minerale nu are alte interese în legătură cu producerea și/sau cu furnizarea gazelor naturale și a energiei electrice în cadrul responsabilităților sale.

În acest context, Comisia consideră că, în prezent, nu există motive suficiente pentru a concluziona că gradul de separare necesar în conformitate cu articolul 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale în contextul unui model ISO este atins.

3. Interesele acționarilor minoritari

Articolul 14 alineatul (2) litera (a) din directiva privind gazele naturale stabilește, printre altele, că ISO trebuie să fie în conformitate cu cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind gazele naturale, menite să asigure independența operatorului de transport și de sistem de interesele în domeniul generării sau al furnizării.

Unul dintre proprietarii Transgaz este Fondul Proprietatea, care deține 14,987 % din acțiuni. Fondul Proprietatea deține participații și în societăți de producție și de furnizare de gaze naturale și de energie electrică. Fondul nu deține controlul asupra Transgaz, dar poate vota și propune alegerea membrilor consiliului de administrație în societățile în care deține acțiuni, în plus, legislația română facilitează numirea membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari în societățile de stat prin intermediul unui așa-numit regim de „drepturi de vot cumulative”¹². Comisia concluzionează că acest acționar minoritar deține interese și poate exercita drepturi care sunt incompatibile cu dispozițiile articolului 9 alineatul (1) literele (b) și (c)¹³ din directiva privind gazele naturale.

Comisia remarcă faptul că s-ar putea realiza conformarea la articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind gazele naturale prin stabilirea, de exemplu în reglementările interne ale Transgaz, a faptului că acționarii nu își pot exercita numirile sau drepturile de vot în cadrul Transgaz până când ANRE primește asigurări adecvate că acești acționari nu dețin interese în alte societăți care să fie incompatibile cu cerințele din directiva privind gazele naturale¹⁴.

4. Independența membrilor Consiliului de administrație al Transgaz

Articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale stabilește că nu este posibil ca un membru al consiliului de administrație al unui OTS sau un membru al unui organism care reprezintă în mod legal un OTS să fie în același timp membru al consiliului de administrație al unei societăți active în producția ori furnizarea de gaze naturale.

⁹ Articolul 13 din Legea nr. 90/2001.

¹⁰ Articolul 1 din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013, punctul 3. Această observație nu se referă la punctul 2 din aceeași hotărâre.

¹¹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013 care prevede transferul de acțiuni deținute de stat în CNTEE Transelectrica — S.A. și în SNTGN Transgaz — S.A.

¹² Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice. Această ordonanță de urgență prevede că un acționar care deține, individual sau împreună cu alții, cel puțin 10% din acțiunile unei întreprinderi de stat poate solicita aplicarea metodei votului cumulativ pentru alegerea membrilor consiliului de administrație sau al consiliului de supraveghere, în timp ce aceasta facilitează numirile membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari, normele nu permit acestora să dețină controlul.

¹³ În plus față de drepturile care pot fi derivate din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2011 reiese că Fondul Proprietatea beneficiază de anumite drepturi minoritare care îi permit să numească membri ai consiliului de administrație în anumite societăți de generare a energiei electrice și de drepturi în ceea ce privește anumite tipuri de decizii.

¹⁴ Ca abordare practică, Comisia ar putea sprijini opțiunea prezentată de ANRE de a utiliza pragul prevăzut la articolul 228 din Legea română nr. 227 privind piața de capital și de a o scuti de competențele de control pentru acele entități care dețin o parte din drepturile de vot mai mică de 5% sau pentru entitățile care au beneficii în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2011.

În decizia sa preliminară, ANRE nu evaluează în detaliu dacă toți membrii actuali ai Consiliului de administrație al Transgaz dețin interese sau alte poziții în consilii de administrație care sunt incompatibile cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale. Comisia remarcă faptul că este necesar ca ANRE să realizeze o astfel de evaluare pentru toți membrii consiliului de administrație înainte de emiterea deciziei sale finale de certificare, pentru a se asigura conformitatea cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale. Ca observație generală, Comisia remarcă faptul că este necesar ca ANRE să aibă competența de a impune ca toți potențialii membri ai consiliului de administrație să respecte toate cerințele relevante din directiva privind gazele naturale, înainte de a ocupa respectiva poziție¹⁵.

5. Competențele Departamentului pentru Energie în ceea ce privește Transgaz

Articolul 14 alineatul (4) și (5) din directiva privind gazele naturale limitează strict competențele proprietarului de sistem asupra ISO. Articolul 14 alineatul (2) stabilește că operatorul de transport și de sistem este responsabil de îndeplinirea sarcinilor menționate la articolul 13. Dispecerizarea este o funcție esențială a operării sistemului de transport.

Transgaz acționează ca dispecer al gazelor naționale în România, în conformitate cu articolul 100 alineatul (40) din Legea nr. 123/2012, dispecerizarea reprezintă „activitatea specifică de echilibrare permanentă și operativă, la nivelul sistemelor, a cantităților de gaze naturale intrate și, respectiv, ieșite, la parametri rezultați din obligațiile de livrare, precum și luarea măsurilor de limitare a efectelor situațiilor excepționale, cum ar fi: temperaturi foarte scăzute, calamități naturale, avarii majore și altele asemenea, prin folosirea de mijloace specifice”. Dispecerizarea se referă, prin urmare, la operațiunile de gestionare curentă a rețelei de gaze naturale, incluzând echilibrarea.

Legislația română prevede că dispecerul național pentru gaze naturale¹⁶ rămâne în coordonarea metodologică și operațională a ministerului delegat pentru energie¹⁷. Comisia consideră că o astfel de dispoziție este incompatibilă cu dispozițiile directivei privind gazele naturale. Comisia consideră că activitatea de coordonare operațională a dispecerului național pentru gazele naturale este o sarcină esențială a OTS și trebuie să fie realizată într-o manieră independentă și chiar de către OTS. În acest context, este de remarcat faptul că articolul 13 alineatul (3) din directiva privind gazele naturale, care stabilește sarcinile operatorului de transport și de sistem pentru gazele naturale, se referă în mod explicit la echilibrarea sistemului de transport al gazelor naturale.

Păstrarea activității de coordonare metodologică și operațională a dispecerului național pentru gazele naturale din România de către Departamentul pentru Energie din România este cu atât mai discutabilă ținând seama de faptul că acest departament gestionează și interesele României în activele de producție, de furnizare și de distribuție a gazelor naturale, fiind astfel puțin probabil că OTS poate realiza această sarcină esențială într-o manieră independentă.

Pe un plan mai general, Departamentul pentru Energie este investit prin lege cu responsabilitatea coordonării¹⁸ activităților Sistemului național de transport al gazelor naturale (precum și de energie electrică). Dispoziția relevantă se referă în mod clar numai la activitățile sistemului național de gaze naturale (precum și de energie electrică). Prin urmare, se pare că se referă la

activitățile operatorilor de transport și de sistem ca atare și nu la activitățile operatorilor de transport și de sistem în raport cu alte entități relevante din sectorul gazelor naturale și al energiei electrice, cum ar fi furnizorii și producătorii de gaze naturale, în timp ce operatorul de transport și de sistem ar trebui să fie în măsură să își exercite funcțiile într-o manieră independentă față de Departamentul pentru Energie¹⁹.

Pe baza observațiilor de mai sus, Comisia consideră că, în circumstanțele actuale, nu există motive suficiente pentru certificarea Transgaz în baza modelului ISO. Comisia recomandă ANRE să depună eforturi, în cooperare cu organismele relevante ale statului român, pentru a face astfel încât separarea drepturilor de proprietate asupra Transgaz să se realizeze prin aplicarea articolului 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale, permițând separarea în cadrul statului, ceea ce, în mod necesar, implică, de asemenea, faptul că legislația românească trebuie să fie modificată în regim de urgență astfel încât să includă acest model de separare.

Într-o astfel de situație, exercitarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra Transgaz poate să rămână în cadrul Ministerului Finanțelor Publice. Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie ar putea să își mențină participațiile respective în societățile de producție și/sau de furnizare, precum și sarcinile lor respective în ceea ce privește politica energetică națională. Cu toate acestea, responsabilitatea de a gestiona proprietatea statului român asupra transportului de gaze, care în prezent revine Departamentului pentru Energie, trebuie să fie transferată unui organism public separat de Departamentul pentru Energie. Articolul 3 alineatul (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013 ar trebui să fie modificat în conformitate cu cele de mai sus. Departamentul pentru Energie ar trebui, de asemenea, să renunțe la coordonarea metodologică și operațională a dispecerului național, care trebuie considerată o sarcină esențială care trebuie îndeplinită de Transgaz în mod independent.

IV. Concluzii

În temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulamentul privind gazele naturale, ANRE va ține seama întocmai de observațiile de mai sus ale Comisiei atunci când ia decizia sa finală cu privire la certificarea Transgaz, iar atunci când ia decizia, o comunică Comisiei.

Poziția Comisiei cu privire la această notificare nu aduce atingere niciunei alte poziții pe care Comisia o poate adopta în raport cu autoritățile naționale de reglementare cu privire la orice alte proiecte de măsuri notificate privind certificarea sau în raport cu autoritățile naționale responsabile de transpunerea legislației UE în ceea ce privește compatibilitatea oricărei măsuri naționale de punere în aplicare cu legislația UE.

Comisia va publica prezentul document pe site-ul ei de internet. Comisia consideră că informațiile din prezentul document nu sunt confidențiale. ANRE este invitată să informeze Comisia în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea prezentului document în cazul în care consideră că, în conformitate cu normele UE și cu cele naționale privind confidențialitatea comercială, el conține informații confidențiale pe care le dorește să fie eliminate înainte de publicare. O astfel de solicitare trebuie motivată.

Adoptat la Bruxelles, 25 noiembrie 2013.

Pentru Comisie, **Joaquin Almunia**, vicepreședinte

¹⁵ Articolul 41 alineatul (4) din directiva privind gazele naturale prevede că ANR-urile sunt investite cu o astfel de competență.

¹⁶ Precum și dispecerul național pentru energie electrică, Transelectrica.

¹⁷ Articolul 5 alineatul (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013.

¹⁸ Articolul 3 alineatul (1) din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013, punctul 3.

¹⁹ Astfel cum se prevede la punctul 2 din același articol.